

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Karolinska Universitetssjukhuset

Klinik

Klinisk mikrobiologi

Specialitet

2022-05-19 – 2022-05-20

Datum

Region Stockholm

Ort

Ingvar Eliasson och Tomas Bergström

Inspektörer

Styrkor

- Omfattande diagnostisk verksamhet, inklusive referensfunktioner och specialdiagnostik, med goda förutsättningar att få en allsidig utbildning
- Väl fungerande samarbete med akademien och goda forskningsmöjligheter
- Mycket väl fungerande studierektorsfunktion
- Varje ST-läkare har en egen huvudhandledare (1:1)
- Strukturerad och individanpassad klinisk handledning med goda möjligheter till instruktioner och eget praktiskt arbete
- Bra samarbete med Infektionskliniken vid KS
- ST-läkare som är nöjda med sina val och vill stanna kvar inom specialiteten och gärna på arbetsplatsen.

Svagheter

- ST-utbildningen är uppdelad på två geografiskt skilda enheter, vilket skulle kunna vara en svaghet. Detta uttrycktes dock inte som ett upplevt problem av ST-läkarna.
- Komplex miljö med stort antal kunder med olika behov, struktur och IT-lösningar.
- ST-läkarna har svag kontakt med utlokaliserad mikrobiologisk diagnostik under klinisk mikrobiologis ansvar.
- Tendens till stuprörsorganisation virologi-bakteriologi, kan integreras bättre i framtiden.

Förbättringspotential

- Bättre struktur på syfte och innehåll i randutbildning vid infektionsklinik
- Bättre tillgång till kontorsplats för enskilt arbete, inkluderande videomöten och telefonsamtal. (Idag kontorslandskap)
- Ytterligare konkret fokus på den framtida yrkesrollen avseende konsultroll och leverans av kliniskt beslutsstöd kan vara önskvärt
- Mera utåtriktat arbete mot kund kan gärna komma in tidigt under utbildningen
- Träning i ledarskap kan stärkas ytterligare

STRUKTUR

A Verksamheten

Verksamheten är uppdelad på två sjukhus med delvis olika profil. KS Solna har mera kontaktytor mot preklinisk forskning och har ett brett diagnostikutbud inkluderande tuberkulosdiagnostik. Även barnsjukhus med barn-IVA ingår som specialområde. KS Huddinge har uppdrag som inkluderar transplantationsverksamhet, hematologi och immunbrist. Detta kompenseras av att ST-läkarna har goda möjligheter till utbyte, även om man har sin huvudplacering på det ena sjukhuslaboratoriet. Not: Inom virologi låg HPV-diagnostiken huvudsakligen inom klinisk patologi, vilket kan påverka ST-läkarnas möjlighet att få bra inblick i denna diagnostik.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Stora laboratorier som är väl bemannade och med bred kompetens på handledarnivå. Ett antal kombinationstjänster med KI inom såväl bakteriologi som virologi är inrättade. Det finns även kombinationstjänster omfattande klinisk mikrobiologi och infektionsmedicin. Dessutom ingenjörer och olika naturvetare med kompletterande kompetenser.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Delvis trånga lokaler för så omfattande diagnostisk verksamhet på KS Solna. Mera ändamålsenligt på KS Huddinge. ST-läkarna hade inte egna kontor utan delade gemensam lokal, i Solna med skärmar mellan arbetsplatserna, i Huddinge helt öppet. Det fanns tillgång till bokbart enskilt rum vid behov. Adekvat och uppdaterad maskinpark, tillgång till NGS och egen NGS-verksamhet under uppbyggnad.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.

Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.

B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.

D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

Bra och individualiserad studieplanering med stort inslag av praktiskt hands-on-arbete i laboratoriet. Väl fungerande instruktion och handledning. Helgjourer är inplanerade i ST-utbildningen. Det finns styrande dokument kring vilken kompetens och behörighet en läkare ska ha för att kunna medverka i helgjourer. För virologi delen finns en helgjourlinje för både Huddinge och Solna med bakjour. För bakteriologi finns en helgjour på plats på båda siter. Här bygger stödet på att man kan konsultera den specialist som har juren på den andra enheten. Det kan dock förekomma att det är ST-läkare på jourplacering på båda orterna. Här bör det finnas möjlighet att undvika detta vid schemaläggning.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Handledning och uppföljning av ST-läkarnas utveckling fungerar mycket väl. Verksamhetschefen och alla fyra ST-chefer samt handledarna deltar i ST-kollegiet som äger rum en till två gånger per år. Det finns ett tydligt uppdrag gällande bedömning av ST-läkarnas kompetensutveckling. Huvudsakliga delar av bedömningen dokumenteras av ansvarig handledare. Även den enskilde ST-läkaren dokumenterar sin utvecklingsprogress i samarbete med handledaren. ST-cheferna håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna. Möte med handledare sker regelbundet och med rimlig frekvens. Mötena planeras in fortlöpande i ST-läkarens individuella schema. Rent formellt är handledarens handledningstid inte schemalagd, mest av tekniska skäl, men det kommer att underlättas inom kort, när nytt program för schemaläggning införs.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

ST-läkarna har här en unikt förmånlig situation avseende teoretisk utbildningsmiljö. KS Solna och KS Huddinge har överlappande och heltäckande kompetenser avseende diagnostiska specialområden som TB, parasitologi, mykologi osv. Vidare finns diversifierad mikrobiologisk grundforskning på högsta internationella nivå tillgänglig via KI, och vetenskapligt translationellt samarbete i form av doktorandutbildning stimuleras. Klinisk mikrobiologi vid KS utgör därför både en regional och nationell resurs avseende teoretisk utbildning av ST-läkare.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

ST-läkarna har, genom samarbete mellan KI och KS, tillgång till ett brett utbud av forskning och vetenskap inom såväl basal som klinisk mikrobiologi. De uppmuntras kontinuerligt till egen forskningsverksamhet, och tid och resurser skapas för sådant arbete. Varje ST-läkare genomför ett kvalitetsarbete som granskas av den kliniska handledaren och som presenteras inför kollegiet. Publikation av sådana arbeten kan genomföras.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Samtliga ST-läkare erbjuds genom KS två stycken ledarskapsutbildningar, LIST1 och LIST2. Kontinuerlig träning i ledarskap sker framför allt genom att ST-läkarna får projektledningsansvar i olika utvecklingsprojekt inom laboratoriet. Den kommunikativa kompetensen tränas bland annat genom jourverksamheten, och genom undervisning av randande ST-läkare och att ST-läkare håller i seminarier med studenter på läkarprogrammet. Träning i handledning sker bland annat genom att ST-läkare får assistera i handledningen av randande infektionsläkare. Bedömning görs i samband med ST-kollegium, enligt befintlig bedömningsmall. ST-läkarna medverkar aktivt på arbetsplatsträffar, infektions- och barnronder och andra tvärfackliga och tvärprofessionella grupperingar, vilket ger bra möjlighet att utveckla yrkesrollen i dessa kontext. Däremot finns ingen struktur för mellanprofessionell reflektion i grupp.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.